

ГЛАВА 1

Люсьєн Бернар щойно збирався звернути на рю Боеті, коли мало не зіткнувся з чоловіком, який вискочив із-за рогу й промчав так близько, що Люсьєн навіть відчув його запах.

У той момент, коли Люсьєн зрозумів, що чоловік користувався таким самим одеколоном, як і він, «Льо д'Оне», раптом пролунав голосний тріск. Люсьєн обернувся. Чоловік, котрий так поспішав кудись, лежав на тротуарі долілиць лише за два метри від нього, а з його потилиці потоком юшила кров, неначе всередині черепа хтось відкрутив кран. Багряна рідина струменіла вниз по шиї на білосніжний комірць, потім — на гарно пошитий темно-синій костюм, змінюючи його колір на шляхетний темно-фіолетовий.

Хоча за останні два роки, від моменту початку німецької окупації в 1940 році, в Парижі було багато убивств, Люсьєну ще не доводилося бачити трупи, і він стояв, неначе загіпнотизований, але не виглядом мертвого тіла, а новим кольором крові, що виступила на костюмі вбитого. На уроці малювання у школі йому досаждали нудні вправи з поєднання кольорів. І ось перед ним було свідoctво того, що від поєднання синього й червоного справді утворюється фіолетовий.

— Ані руш!

До Люсьєна підбіг німецький офіцер із металеволіскучим синюватим люгером, за ним — двоє здоровезних вояків із автоматами, стволи яких миттю вперлися у Люсьєна.

— Не рухайся, виродку, інакше спатимеш поряд зі своїм другом,— сказав офіцер.

Люсьєн не зміг би зрушити з місця, навіть якби схотів, він просто заляк від страху.

Офіцер підійшов до тіла, глянув на нього, а потім обернувся до Люсьєна, ніби хотів попросити вогню. Німцю було близько тридцяти років, він мав гарний орлиний ніс і дуже темні, зовсім не арійські карі очі, що вп'ялися в сіро-блакитні очі Люсьєна.

Після того як німці захопили Париж, французи видали кілька брошур із рекомендаціями, як треба поводитися з окупантами,— зберігати гідність і дистанцію, намагатись уникати спілкування і, перш за все, зорового контакту. У світі тварин прямий зоровий контакт являв собою виклик і форму агресії. Та Люсьєн не зміг не порушити цього правила, коли очі німця перебували за десять сантиметрів від його власних.

— Він не мій друг,— тихо промовив Люсьєн.

Обличчя офіцера осяяла посмішка.

— Цей жид уже нікому не буде другом,— усміхнувся німець, чия уніформа не залишала сумніву, що він майор СС. Вояки теж зареготали.

Люсьєн мало в штани не наклав від страху, він знав, що треба діяти швидко, інакше він лежатиме мертвим поряд із цим євреєм. Він кілька разів неглибоко вдихнув, щоб прийти до тями й подумати.

Одним із найдивніших моментів поведінки окупантів було те, що вони надзвичайно чемно і приязно

поводилися з поневоленими французами. Навіть поступалися місцем у метро літнім людям.

Люсьєн вирішив застосувати ту саму тактику.

— Це ваша куля застрягла в черепі джентльмена? — поцікавився він.

— Так, моя. З першого ж пострілу, — озвався майор. — Та це не єдине, що вражає. Євреї — погані спортсмени. Вони бігають до дідька повільно, тому пристрелити його було не важко.

Німець заходився обшукувати кишені небіжчика, витяг якісь папери та гарний гаманець із крокодилячої шкіри, який одразу ж поклав у бічну кишеню свого чорно-зеленого кителя.

— Проте дякую, що оцінили мою влучність, — із усмішкою сказав він.

Люсьєна огорнула хвиля полегшення — сьогодні він точно не помре.

— Годі вам, майоре.

Офіцер підвівся.

— Ви вільні, можете йти, але раджу вам спочатку відвідати чоловічу вбиральню, — промовив він із турботою в голосі й указав рукою в бездоганно чистій рукавичці на праве плече сірого Люсьєнового костюма. — Боюся, я трохи забризкав вас. Цей бруд по всій спині вашого костюма, від якого, до речі, я просто у захваті. Хто ваш кравець?

Витягнувши шию і скосивши очі, Люсьєн зміг побачити на плечі червоні плями.

Офіцер вийняв авторучку й маленький записник.

— Месьє, то хто ж ваш кравець?

— Мійє. На рю де Могадор.

Люсьєн завжди знав, що німці педантично зберігають усі свої записи.

Майор ретельно записав назву вулиці й прибрав записник до кишені штанів.

— Дуже дякую. Ніхто у світі не може перевершити майстерності французьких кравців, навіть англійці. Знаєте, французи перемагають нас в усіх видах мистецтва, не побоюся сказати. Навіть ми, німці, визнаємо, що галльська культура значно переважає культуру тевтонців у всьому, крім ведення війни.

Майор засміявся зі свого зауваження, і вояки підхопили його сміх.

Люсьєн за їхнім прикладом теж щиро розреготався. Після того як регіт замовк, офіцер коротко відсалютував Люсьєну.

— Не буду вас більше затримувати, месєє.

Люсьєн уклонився й попростував геть. Відійшовши на достатню відстань, щоб його не почули, він не втримався і пробурмотів: «Німецьке лайно», — а потім неквапливо пішов далі. Біганина вулицями Парижа зараз дорівнювала самогубству — і бідолаха, який лежав долілиць на бруківці, уже знав це.

Вигляд мертвого тіла Люсьєна налякав, але зовсім не засмутив. Єдиним, що мало значення на той момент, було те, що він, Люсьєн, не мертвий. Його непокоїло, що в ньому виявилось так мало співчуття до ближнього, проте це було й не дивно — він виховувався в родині, де співчуття не існувало.

Батько Люсьєна, геолог з університетською освітою, досить відомий у наукових колах, уважав, подібно до найбрутальнішого селяка, що в людському житті, як і у звірів, сильний завжди долає слабкого. Коли йшлося про негаразди інших, від його філософії тхнуло добірним лайном — дякувати Богу, що сусідіві погано, а не мені.